

II. Монетарни движења во Република Македонија⁷

Основни монетарни индикатори					
	Состојба 30.06.2003 во милиони денари	Месечна промена во милиони денари	во %	Годишна промена во милиони денари	во %
Примарни пари	15.705	-289	-1,8	-1.412	-8,3
Готови пари во оптек	12.726	126	1,0	-701	-5,2
Депозитни пари	11.355	550	5,1	-181	-1,6
Парична маса M1	24.081	676	2,9	-882	-3,5
Парична маса M2 - денарски дел	37.716	892	2,4	3.186	9,2
Парична маса M2	67.338	1.650	2,5	9.360	16,1
Парична маса M4	71.842	1.399	2,0	7.383	11,5
Вкупни депозити	47.761	723	1,5	8.265	20,9
Краткорочни	43.257	974	2,3	10.242	31,0
Долгорочни	4.504	-251	-5,3	-1.977	-30,5
Денарски	16.923	206	1,2	4.010	31,1
Девизни	30.838	517	1,7	4.255	16,0
Вкупни пласмани на банките	45.284	623	1,4	1.221	2,8
Денарски	38.606	377	1,0	1.241	3,3
Девизни	6.678	246	3,8	-20	-0,3
Во процентни поени					
Просечна пондерирана каматна стапка на аукциите на благајнички записи (на 28 дена)	7,00 %	0,00		-6,00	
Просечна пондерирана каматна стапка на пазарот на пари	9,16 %	-0,20		-2,95	
Пондерирани активни каматни стапки на банките	15,83 %	-0,74		-2,55	
Пондерирани пасивни каматни стапки на банките	7,48 %	-1,24		-2,10	

Извор: Народна банка на Република Македонија.

⁷ Во анализата на монетарните движења (депозити и пласмани на банките), од јануари 2003 година исклучени се податоците од една банка која е под принудна управа од страна на НБРМ, поради што презентираниите меѓугодишни споредби делумно го одразуваат ефектот од оваа промена.

2.1.

Монетарно регулирање

Тековната поставеност на монетарната политика и преземените активности на монетарно регулирање од страна на НБРМ дадоа позитивни резултати. Така, во јуни 2003 година е остварена просечна стапка на инфлација од 0,3%, девизниот курс на денарот беше стабилен (во просек се разменуваа 61,3 денари за едно евро), а воедно продолжи трендот на постепено намалување на денарските каматни стапки на банките, како одговор на претходно извршеното намалување на каматните стапки на НБРМ. Притоа, зголемената побарувачка за девизи и зголемената буџетска потрошувачка во текот на јуни беа успешно неутралилизирани преку интервенциите на НБРМ на девизниот пазар и аукциите на благајнички записи на НБРМ.

Табела 1

Повлекување и креирање на примарни пари

	30.06.2003 година (месечна промена во милиони денари)
Примарни пари	-289
Готови пари во оптек	126
Ликвидност на банките	-415
Повлекување на примарни пари	-3.254
Нето домашна актива	-2.797
Аукции на благајнички записи	-409
Останато	-48
Креирање на примарни пари	2.965
Нето девизна актива	2.965

*Намалување на
ликвидниште средства на
банките*

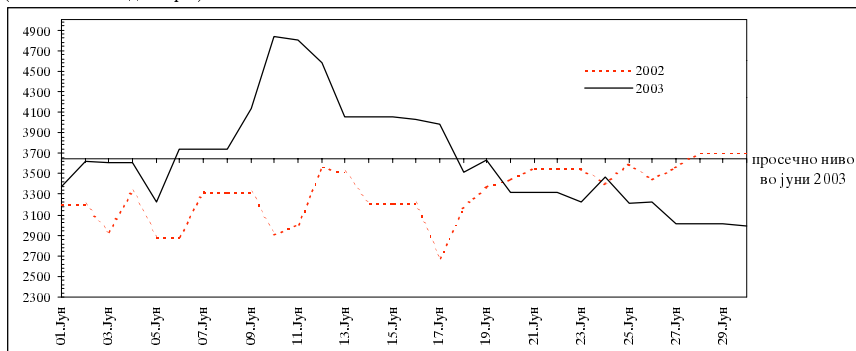
Просечното дневно ниво на ликвидни средства на банките во јуни 2003 година изнесуваше 3.648,4 милиони денари и беше пониско за 5,3% во однос на соодветното од претходниот месец. Анализата на дневната динамика на ликвидноста на банките укажува на позначителни отстапувања од просечното ниво на почетокот на втората декада од месецот, кога поради зголемена буџетска потрошувачка беше регистриран висок пораст на ликвидноста на банките. До крајот на месецот движењето на ликвидните средства имаше опаѓачки тренд (под влијание на движењето на готовите пари во оптек и инструментите на монетарно регулирање), што услови во последната декада од месецот тие да се одржуваат на пониско ниво од просечното. На крајот на јуни 2003 година, ликвидноста на банкарскиот систем изнесуваше 2.979 милиони денари и забележа висок месечен пад од 12,2%, што услови и висок меѓугодишен пад од 19,3%.

На крајот на пресметковниот период⁸ банките издвоиле 34,0% повеќе од утврдената обврска за задолжителна резерва. Значителниот износ на вишок на издвоени средства се должи на бавното прилагодување на банките на намалената обврска за задолжителна резерва (согласно последните измени, чија примена започна на 11.06.2003 година).

⁸ Пресметковен период за задолжителна резерва на банките е од 11-ти во тековниот месец до 10-ти во следниот месец.

Графикон 12

Дневна динамика на ликвидноста на банките
(во милиони денари)

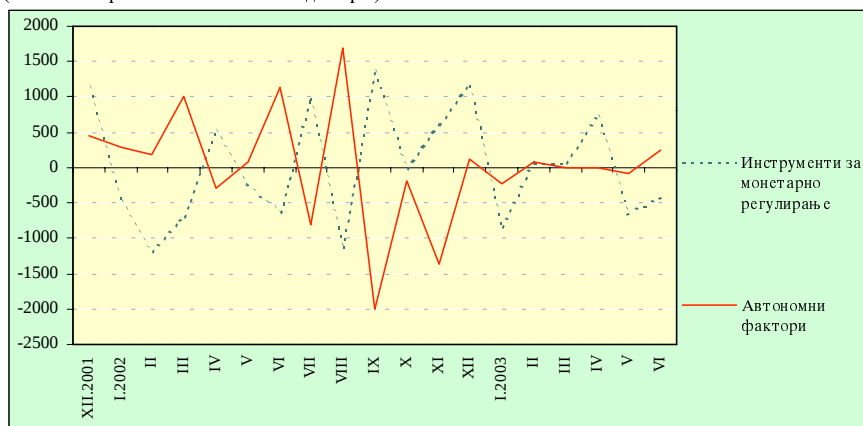
*Намалување на
денарските депозити на
државата кај НБРМ*

Денарските депозити на државата кај НБРМ во јуни 2003 година забележаа висок месечен пад од 39,3%. Падот пред сè се должи на промени од сметководствен карактер⁹, кои резултираа со еднократно значително намалување на нивото на денарските депозити на државата во првата половина од месецот, кога воедно беше регистрирана и зголемена буџетска потрошувачка (а следствено и пораст на ликвидноста на банките). До крајот на месецот тие се одржуваа на релативно стабилно ниво.

*Повлекување на
ликвидноста преку
девизните трансакции на
НБРМ*

Како продолжение на движењата од претходниот месец, во јуни 2003 година побарувачката ја надмина понудата на девизи на девизниот пазар, создавајќи притисок врз девизниот курс. Со цел одржување на стабилен девизен курс на денарот, НБРМ интервенираше на девизниот пазар преку нето-продажба на девизи, што резултираше со повлекување на ликвидност од банкарскиот систем.

Графикон 13

Инструменти за монетарно регулирање и автономни фактори на
креирање и повлекување на ликвидност*
(месечни промени во милиони денари)

*Позитивна промена-креирање на ликвидност; негативна промена-повлекување на ликвидност

⁹ Во јуни 2003 година беше извршено пребивање на сметката на Фондот за поддршка на монетарната политика и екстерната сметка на државата, со што овие две сметки се затворени, а преостанатото позитивно салдо е префрлено на единствената трезорска сметка.

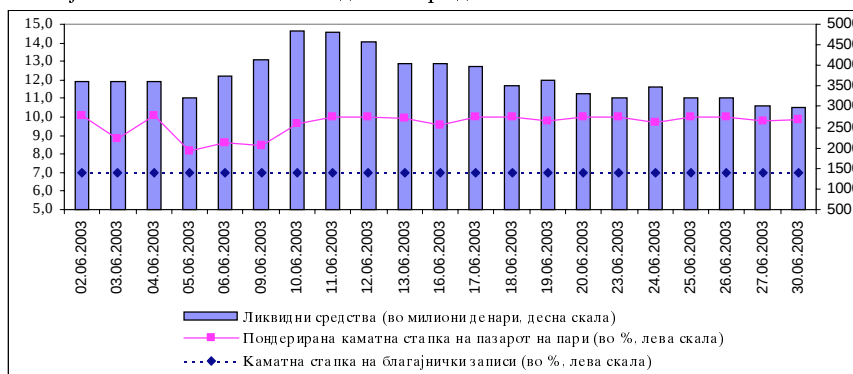

**Аукциите на благајнички
записи на НБРМ делуваа
во насока на повлекување
на ликвидноста**

Вкупниот износ на продадени благајнички записи на аукција на крајот на јуни беше повисок за 11,1% во однос на крајот на претходниот месец, со што овој инструмент делуваше во насока на повлекување на ликвидност во износ од 409 милиони денари. Динамички набљудувано, во првата декада од јуни износот на продадени благајнички записи имаше тренд на благо намалување, додека во преостанатиот дел од месецот тој континуирано се зголемуваше, достигнувајќи 4.079 милиони денари на крајот на јуни 2003 година. Во јуни продолжи примената на аукциите од типот "тендер со износи", со фиксна каматна стапка од 7,0% и со рок на достасување од 28 дена, кои се спроведуваа три пати неделно¹⁰.

Графикон 14

Движење на каматните стапки на пазарот на пари, аукциите на благајнички записи и ликвидните средства на банките

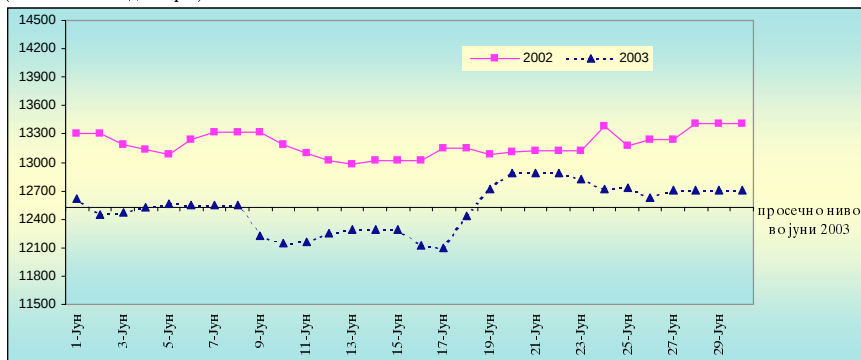

**Најамошно
намалување на
каматната стапка на
пазарот на пари**

Во јуни продолжи намалувањето на просечната пондерирана каматна стапка на пазарот на пари, која се сведе на 9,2%, што е за 0,2 процентни поени под нивото во претходниот месец. За разлика од претходниот месец, во јуни беше регистриран пораст на понудата и побарувачката за ликвидни средства (за 39,4% и 22,8%, соодветно), што резултираше со висок пораст на реализираниот промет на пазарот на пари (за 40,2%), кој достигна 1.372 милиона денари.

Графикон 15

Дневна динамика на готовите пари во оптек
(во милиони денари)

**Стабилно ниво на
готовите пари во оптек**

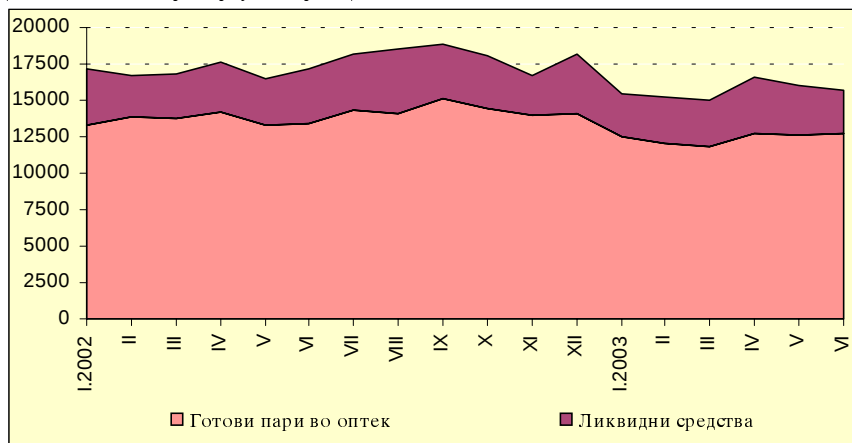
Готовите пари во оптек во јуни не забележаа позначителна месечна промена. Така, на крајот на јуни 2003 година тие изнесуваа 12.726 милиони денари, што е за 126 милиони денари, или за 1,0% повеќе во однос на претходниот месец. Притоа, во текот на јуни беа регистрирани умерени дневни осцилации на готовите пари во оптек,

¹⁰ На 12.06.2003 година беше одржана вонредна аукција на благајнички записи на НБРМ, со цел апсорбирање на вишокот на ликвидност во банкарскиот сектор, кој се појави согласно намалувањето на обврската за задолжителна резерва.

а нивното просечно дневно ниво достигна 12.524,5 милиони денари, што е за 221,9 милиони денари, или за 1,8% повеќе во однос на мај. Во однос на истиот месец од претходната година, во јуни 2003 година просечниот дневен износ на готови пари во оптек е понизок за 663,4 милиони денари, или за 5,0%.

Графикон 16
Примарни пари
(во милиони денари, крај на период)

Месечно намалување на
примарните пари за
1,8%

Во услови на благ пораст на готовите пари во оптек, високиот пад на ликвидноста на банките во јуни 2003 година предизвика скромно намалување на примарните пари за 1,8% (поради нејзиното ниско учество во примарните пари од 19%). На годишна основа, примарните пари забележаа пад од 8,2%, кој се должи на намалувањето регистрирано кај двете компоненти, при поинтензивен пад на ликвидноста на банките.